

Autoreferat

1. Imię i nazwisko: Joanna Falkowska

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe z podaniem nazwy, miejsca i daty ich uzyskania oraz tytuł rozprawy doktorskiej

- tytuł magistra pedagogiki uzyskany w 2007 roku. Rozprawa magisterska pt. *System wychowawczy jezuitów i pijarów w świetle literatury historyczno-pedagogicznej. Analiza porównawcza*, napisana w Zakładzie Historii Edukacji Instytutu Pedagogiki UMK w Toruniu pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Władysławy Szulakiewicz.

- stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki uzyskany w 2011 roku na podstawie rozprawy pt. *Wychowanie narodowe w Galicji w okresie autonomii (1860-1918)*. Promotorem rozprawy była prof. zw. dr hab. Władysława Szulakiewicz, a recenzentami prof. dr hab. Stefania Walasek i prof. zw. dr hab. Aleksander Nalaskowski.

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

- w roku akademickim 2011/2012 pracowałam jako wykładowca w Zakładzie Pedagogiki, Instytutu Humanistycznego w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej we Włocławku.

- od 1 października 2012 roku do chwili obecnej jestem zatrudniona na stanowisku adiunkta w Katedrze Historii Myśli Pedagogicznej na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

4. Wskazane osiągnięcia wynikające z art. 16. Ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 z późn. zm.)

Tytuł osiągnięcia naukowego

Joanna Falkowska, *Ambasadorki wychowania. Poglądy pedagogiczne polskich kobiet w II połowie XIX i początkach XX wieku*, Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń 2018, ss. 360.

Praca pt. *Ambasadorki wychowania. Poglądy pedagogiczne polskich kobiet w II połowie XIX i początkach XX wieku* jest monografią o charakterze historyczno-pedagogicznym. Wpisuje się w obszar moich zainteresowań dotyczących historii myśli pedagogicznej. Głównym celem pracy jest zaprezentowanie najważniejszych kierunków myśli pedagogicznej kobiet w wymienionym w tytule okresie. Rozważania w pracy obejmują drugą połowę XIX i początki XX wieku, czyli czas wzmożonej aktywności kobiet w dziedzinie nauki, oświaty i kultury. Zaproponowany tytuł rozprawy, tj. *Ambasadorki wychowania* ma charakter symboliczny, ponieważ wybrane autorki reprezentowały określone i jednoznacznie sformułowane poglądy na wychowanie. W tym znaczeniu można powiedzieć, że były one ambasadorkami idei wychowawczych, które mieściły się w obszarze takich dziedzin wychowania jak: wychowanie moralne, religijne, umysłowe, estetyczne i fizyczne. Do najważniejszych postulatów proponowanych przez omawiane w pracy autorki zaliczyć należy kształcenie charakteru, wychowanie do wartości, kształtowanie umiejętności samodzielnego działania, niezależnego myślenia i odpowiedzialności za własny rozwój, przygotowanie do życia w społeczeństwie. W gronie piszących na te tematy były m. in.: Lucyna Mieroszewska, Felicja z Wasilewskich Boberska, Anastazja Dzieduszycka, Józefa Dobieszewska, Jadwiga Zamoyska, Waleria Marrené Morzkowska, Antonina Machczyńska, Zofia Kowerska, Cecylia Plater-Zyberkówna, Teodora Męczkowska, Maria Weryho, Izabela Moszczeńska, Kazimiera Bujwidowa, Aniela Szycówna, Stefania Marciszewska-Posadzowa, Julia Kisielewska i wiele innych. Powszechnie wiadomo, że bardziej znane są kobiety piszące w XX wieku. Trzeba jednak pamiętać, że to autorki drugiej połowy XIX wieku torowały im drogę w obszarze polskiej myśli pedagogicznej. Były również dobrze wykształcone dlatego możliwe było dokonanie przez nie licznych przekładów z literatury obcej, co z pewnością przyczyniało się do przeniesienia powszechnej myśli pedagogicznej na grunt polski w tym okresie.

Jak wspomniano zagadnienie tytułowe odnosi się do polskiej myśli pedagogicznej II połowy XIX i początków XX wieku. Przyjęto definicję tego terminu zaproponowaną przez Bogdana Nawroczyńskiego, który pisał, że „Przez polską myśl pedagogiczną rozumiem w niej to wszystko, co stanowi godną uwagi treść naszej literatury pedagogicznej, a więc nie tylko teorie pedagogiczne o charakterze bardziej lub mniej naukowym, lecz również publicystykę pedagogiczną, w której formułuje się zazwyczaj ideały pedagogiczne”¹. Ponadto wykorzystano propozycję definicji myśli pedagogicznej Karola Poznańskiego, który przyjął,

¹B. Nawroczyński, *Polska myśl pedagogiczna — jej główne linie rozwojowe, stan współczesny i cechy charakterystyczne*, Warszawa 1938, s. 9.

że: „Przez myśl pedagogiczną rozumiemy nie tylko jednostkowe poglądy wypowiedziane na temat oświaty i wychowania w traktatach, teoriach i doktrynach filozoficznych. Termin ten rozumiemy szerzej, nie tylko jako tzw. teorię, ale i również praktykę, jako wyraz określonej koncepcji, doktryny lub planów, gruntownie przemyślanych zamierzeń edukacyjnych, które znalazły wyraz w postaci ustaw, instrukcji, zarządzeń, ale też treści i programów kształcenia”². Dlatego w niniejszej pracy analizie poddane zostały rozważania teoretyczne dotyczące wychowania zawarte w opracowaniach naukowych, ale i publikacje szeroko rozumiane jako publicystyka pedagogiczna, w której zawarte były propozycje reform oświatowych, koncepcje i idee wychowania.

W pracy przyjęto przedmiotowy model badań nad myślą pedagogiczną, w którym obiektem zainteresowania badacza jest myśl pedagogiczna jakiegoś twórcy lub twórców, nie zaś sam twórca³. Dlatego świadomie zrezygnowano z osobnego rozdziału poświęconego autorkom prac o wychowaniu. Przedstawiono natomiast ich ogólną charakterystykę we *Wstępie* pracy. Najważniejszym przedmiotem badań uczyniono jednak ich myśl pedagogiczną.

W trakcie przygotowywania monografii wykorzystano różnorodne podstawy źródłowe. Podstawą źródłową pracy były materiały archiwalne i drukowane. Analizie poddane zostały źródła archiwalne zgromadzone w Archiwum Państwowym w Krakowie, Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Archiwum Państwowym oraz Archiwum Archidiecezjalnym w Poznaniu. Skorzystano również ze zbiorów zgromadzonych w Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich we Wrocławiu, a szczególnie w Dziale Rękopisów. Sięgnięto także do źródeł rękopiśmiennych zgromadzonych w Państwowej Bibliotece im. Eustachego i Emilii Wróblewskich w Wilnie i Litewskiej Narodowej Bibliotece im. Marcina Maźwida. Głównym jednak źródłem wiedzy dla powstania tej publikacji były prace omawianych autorek, zwłaszcza dla zaprezentowania ich poglądów pedagogicznych. Znalazły się wśród nich podręczniki i poradniki, zarówno dla nauczycieli, jak i rodziców pragnących świadomie wychowywać swoje dzieci. Adresatami tych prac często były osoby odpowiedzialne za wychowanie i nauczanie domowe.

Analizie poddano też teksty, które ukazały się na łamach czasopism pedagogicznych, takich jak „Szkoła” czy „Przegląd Pedagogiczny”. Zamieszczane tam artykuły dotyczyły

²K. Poznański, *Rozwój polskiej myśli pedagogicznej w zaborze rosyjskim (1795-1915)*, w: *Nauki pedagogiczne w Polsce. Tradycje, współczesność, przyszłość (materiały z konferencji)*, pod red. S. Michalskiego, R. Ossowskiego, Bydgoszcz 1994, s. 189-239.

³W. Szulakiewicz, *Myśl pedagogiczna jako przedmiot badań historiografii edukacyjnej*, „Chowanna” 1998, 2, s. 16-17.

przede wszystkim aktualnych problemów oświaty (w tym także kobiet). Podnoszono w nich problem kształcenia, koniecznych zmian w wychowaniu moralnym, religijnym, umysłowym, estetycznym czy fizycznym. Wykorzystano także wiadomości uzyskane dzięki studiowaniu treści artykułów, które znalazły się na łamach czasopism skierowanych do kobiet takich jak: „Bluszcz”, „Świt”, „Przedświt” czy „Kronika Rodzinna”. Często bowiem właśnie tam pojawiały się ważne głosy, w tym także porady dotyczące nauczania i wychowania, a także propozycje reform oświatowych. Profil czasopism kobiecych kształtowany był m.in. pod kątem potrzeb ówczesnych czytelniczek i ich położenia społecznego. Natomiast głównym i najważniejszym celem tego rodzaju piśmiennictwa było podnoszenie wiedzy i poziomu kulturalnego czytelniczek poprzez propagowanie określonych idei. Dlatego także dla niniejszego opracowania ważna była analiza tego rodzaju źródła.

Na strukturę pracy składa się siedem rozdziałów poprzedzonych *Wstępem*. Podstawowe problemy, jakie w niej przedstawiono można ująć w postaci pytań, a mianowicie: Jak w analizowanym piśmiennictwie definiowano wychowanie i jego cele? Jakie dziedziny wychowania propagowano? Jakie formy i metody proponowano w realizacji postulowanych dziedzin wychowania? Jakie zadania przypisywano środowiskom wychowawczym w realizacji procesu wychowania? Jakie postulowano projekty reform oświatowych? We *Wstępie* zamieszczono charakterystykę autorek objętych analizą. Jej celem było zarysowanie ich portretu zbiorowego. Uczyniono to poszukując odpowiedzi na pytania m. in. o: wykształcenie, wykonywany zawód, działalność w towarzystwach i organizacjach, zainteresowania twórcze oraz współpracę z czasopismami. Ukazano też zaangażowane autorki w sprawy wychowania i kształcenia, ujawniono ich pochodzenie, drogę edukacyjną, pracę zawodową, twórczość pisarską, a niekiedy i zaangażowanie polityczne.

Rozdział pierwszy pt. *Analizy terminu „wychowanie”* ma charakter wprowadzający w problematykę pracy. Jego zamierzeniem jest przede wszystkim ukazanie jak autorki prac pedagogicznych formułowały pojęcie wychowania, jego cele i formy organizacyjne, mając na względzie wychowanie domowe i szkolne.

Głównym celem rozdziału drugiego pt. *Wychowanie moralne jako kształcenie charakteru* jest zaprezentowanie jak omawiane autorki rozumiały istotę i cele wychowania moralnego. W rozważaniach dotyczących tej dziedziny wychowania dominującym zagadnieniem był problem charakteru dziecka jako podstawowego przedmiotu wychowania. Przy czym terminem charakter określano zespół cech psychicznych wychowanka, które ujawniają się w jego zachowaniu, sposobie bycia, i usposobieniu. Z analizy źródeł wynika, że charakter dziecka był przedmiotem oddziaływań wychowawczych zarówno w środowisku

rodzinnym, jak i szkolnym i pozaszkolnym (rówieśniczym). Wskazywano jakie metody i zasady powinny być wykorzystywane w procesie wychowania dotyczącym tej dziedziny.

W rozdziale trzecim pt. *Wychowanie religijne a przygotowanie do życia wartościowego* przedstawiono kwestię wychowania religijnego i jego miejsce w hierarchii dziedzin wychowania. Autorki wskazywały tę dziedzinę jako bardzo ważną w procesie wychowania młodego człowieka. Skrótowno można stwierdzić, że jest to ten obszar wychowania, który opiera się na zasadach chrześcijaństwa, a jego najważniejszym celem jest przygotowanie wychowanków do życia według zasad Ewangelii. Dziedzinę tę w większości publikacji piszące interpretowały również jako środek kształtowania osobowości dziecka. Wskazywały w nim na zadania rodziny, a zwłaszcza matek. W tym aspekcie przypisywały rodzicom ważną rolę do wypełnienia, a także zwracały uwagę na zadania szkoły w tym zakresie. Do najważniejszych zadań zaliczały oddziaływanie własnym przykładem, prawidłową naukę praktyk religijnych, propagowanie postawy altruistycznej i właściwej postawy pobożności.

Celem rozdziału czwartego pt. *Wychowanie umysłowe propagowaniem postaw wobec nauki* jest odpowiedź na pytanie o to jakie były zadania wychowania intelektualnego. Ponadto zaprezentowane zostały najważniejsze metody kształtowania postaw wobec nauki. W tym fragmencie pracy jest także mowa o powinnościach rodziców w tej dziedzinie wychowania oraz roli nauczycieli i szkoły w procesie przyswajania przez wychowanków określonych nawyków, umiejętności, wiedzy, a także rozwijania zainteresowań oraz kształtowania się ich światopoglądu.

Rozdział piąty pt. *Wychowanie estetyczne i jego doniosłość w kształceniu wrażliwości na piękno* został poświęcony tej dziedzinie, która jest rozumiana jako wychowanie do sztuki, a jego celem jest kształtowanie wrażliwości i kultury niezbędnej do przeżywania zjawisk estetycznych. Autorki podejmując w swej twórczości zagadnienie wychowania estetycznego starały się odpowiedzieć na następujące pytania: czym jest wychowanie estetyczne, jakie korzyści z niego płyną, a także jakich istotnych reform wymaga, aby przynosiło jak najlepsze korzyści? Na pytania te starano się udzielić odpowiedzi w analizowanej literaturze, uwzględniając poziom wychowania estetycznego w domu i w szkole, świadomość rodziców i przygotowanie nauczycieli do wykładania takich przedmiotów jak: rysunek, śpiew, gra na instrumentach.

Zamiarem rozdziału szóstego pt. *Wychowanie fizyczne a zdrowie jednostki* było przede wszystkim ukazanie jakie były propozycje piszących w kwestii wspierania rozwoju

fizycznego i zdrowia młodych ludzi oraz kształtowania trwałych nawyków aktywności fizycznej. Publicystki tego okresu pokazywały, że ta dziedzina jaką jest wychowanie fizyczne jest równie ważna jak pozostałe i potrzebna dla harmonijnego rozwoju człowieka.

Siódmy rozdział pt. *Idee wychowawcze w propozycjach reform szkolnych* został poświęcony koncepcjom wychowawczym dotyczącym zmian w oświacie. W tym rozdziale pracy analizie poddano rozważania teoretyczne dotyczące: realizacji dziedzin wychowania, programów nauczania, propozycji naprawczych dla ówczesnej oświaty. Znalazły one swój wyraz nie tylko w pracach o charakterze teoretycznym, ale i w projektach reform, które wyszły spod pióra omawianych autorek.

Poszukując odpowiedzi na postawione we *Wstępie* pracy pytania należy stwierdzić, że autorki prac pedagogicznych propagowały określony model wychowania. Warto podkreślić, że tworząc autorskie koncepcje wychowania uwzględniały zdobycze obcej myśli pedagogicznej. Ważnym elementem ich koncepcji był odpowiednio pojmowany proces wychowania i jego najważniejsze cele. Biorąc pod uwagę wygłoszone przez nie opinie na temat wychowania można powiedzieć, że celem tym miało być wychowanie dojrzałego, szczęśliwego człowieka, który kieruje się w życiu określonymi wartościami humanistycznymi. Wychowanie człowieka w ich ujęciu to proces, w który powinno być zaangażowane środowisko rodzinne i szkolne przy troskliwej uwadze i pomocy państwa, Kościoła i całego społeczeństwa. Wśród dziedzin wychowania najwyżej w hierarchii piszące zgodnie wymieniały wychowanie moralne. Było ono jednym z najbardziej rozwijanych i dopracowanych zagadnień w ich rozważaniach. Traktowały je jako najważniejszy element wychowania w ogóle, a jego najistotniejszym celem było wykształcenie charakteru człowieka. W piśmiennictwie podkreślano, że zadaniem tej dziedziny jest również przygotowanie samodzielnie myślącego i podejmującego autonomiczne decyzje człowieka, zgodnie z określonymi wartościami. Równie ważnym miało być wychowanie religijne, rozumiane jako przygotowanie młodego człowieka do życia wartościowego. Dziedzinę tę w większości publikacji autorki interpretowały również jako środek kształtowania dojrzałego charakteru. Z kolei wychowanie umysłowe rozumiały jako proces wyposażenia człowieka w zasób wiedzy, który pozwoli mu odnaleźć się zarówno w roli zawodowej, jak i społecznej. Jako dopełnienie tych trzech obszarów wychowania wskazywano wychowanie estetyczne i fizyczne.

Jak wiadomo nie wszystkie pomysły i koncepcje wychowania, omawianych w pracy autorek, weszły w życie w postaci reform szkolnych czy programów nauczania. Jednak trzeba zaznaczyć, że ich działalność w obszarze wychowania i nauczania stawała się coraz bardziej

widoczna i doceniana przez środowisko. To ich ogromnej pracy zawdzięczamy przygotowanie społeczeństwa na nadejście niepodległej Polski. Do ich piśmiennictwa, ale i pewnych idei wychowawczych sięgały także następne pokolenia Polaków, co można stwierdzić analizując myśl pedagogiczną w dwudziestoleciu międzywojennym. Nie trudno też dostrzec w ich pracach pewnych uniwersalnych idei istotnych w procesie wychowania aktualnych i ważnych również obecnie. Należą do nich: konieczność kształcenia charakteru człowieka, znaczenie wychowania do wartości, kształtowanie umiejętności samodzielnego działania, dążenie do poznawania prawdy, rola niezależnego myślenia i odpowiedzialności za własny rozwój, a także przygotowanie do życia w społeczeństwie.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Problematyka moich zainteresowań badawczych dotyczy: historii myśli pedagogicznej na ziemiach polskich, głównie XIX i początków XX wieku, biografistyki pedagogicznej, pedeutologii historycznej, źródeł w badaniach historyczno-pedagogicznych, dziejów historii wychowania, traktowanej jako przedmiot badania i nauczania. Po obronie rozprawy doktorskiej opublikowałam cztery monografie (jedną współautorską), dwie prace pod redakcją (jedną jako współredaktorka), siedemnaście artykułów, sześć recenzji i artykułów recenzyjnych oraz sześć sprawozdań. Ponadto dwa artykuły poświęcone myśli pedagogicznej zostały przyjęte do druku.

W pierwszym obszarze moich badań lokuje się monografia podoktorska pt. *Myśl wychowania narodowego w Galicji okresu autonomii : twórcy i idee*, Toruń 2013, ss. 359, która jest publikacją powstałą na bazie pracy doktorskiej. Recenzentami pracy byli: prof. dr hab. Stefania Walasek i prof. dr hab. Kazimierz Szmyd. Dopelnieniem rozważań nad myślą pedagogiczną, określaną w literaturze jako wychowanie patriotyczne i narodowe były m. in. artykuły: *Wychowanie narodowe jako wyzwanie dla polskiej edukacji. Poglądy Stanisława Pigoń (1885-1968)*, w: *Z dziejów polskiej teorii i praktyki edukacyjnej*, pod red. W. Szulakiewicz, Toruń 2009, s. 75-87; *Szkoła ostoją wychowania narodowego. Projekty myślicieli okresu autonomii galicyjskiej*, w: *Przełomy edukacyjne. Dziedzictwo polskiej teorii i praktyki*, pod red. W. Szulakiewicz, Toruń 2011, s.111-126. W tekstach tych omówiono projekty edukacyjne zarówno praktyków wykonujących zawód nauczyciela, jak i autorów uznawanych za teoretyków wychowania narodowego, reprezentantów różnych dziedzin nauki, kultury i polityki. Przełamując ograniczenia natury politycznej ich autorzy doprowadzili do tego, że następowała, początkowo powolna, przebudowa świadomości

społecznej. Wychowanie patriotyczne realizowane przez szkołę postrzegano jako drogę do budowania pełnej tożsamości narodowej, a proponowane wówczas rozwiązania miały dawać Polakom nadzieję, na odbudowę własnego państwa.

Wśród publikacji dotyczących myśli pedagogicznej są teksty podejmujące problemy dziedzin wychowania, zwłaszcza wychowania moralnego i religijnego. Idee wychowania religijno-moralnego w polskiej myśli pedagogicznej zostały zaprezentowane w artykułach: *Pierwiastek religijny w wychowaniu narodowym. Postulaty myślicieli okresu autonomii galicyjskiej*, "Pedagogia Christiana" nr 2/30 (2012), s. 29-40; *Idee wychowania moralnego w myśli pedagogicznej zaboru austriackiego drugiej połowy XIX i początków XX wieku*, „Przegląd Historyczno-Oświatowy” nr 1-2 (2015), s. 24-38; *Wychowanie religijne w rodzinie. Dwugłós Lucyny Mieroszewskiej (1818-1893) i Stefanii Marciszewskiej-Posadzowej (1874-1955)* (w druku).

W drugi obszar badań, tj. biografistyki pedagogicznej wpisuje się monografia pt. *"Przeciw marzycielstwu". Działalność edukacyjna Anastazji z Jełowickich Dzieduszyckiej (1842-1890)*, Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń 2014, ss. 230, której recenzentką była prof. dr hab. Dorota Żołądź-Strzelczyk. Podstawowym celem pracy było przedstawienie poglądów na temat praw do edukacji kobiet oraz program ich realizacji, jaki zaproponowała ceniona nauczycielka języka polskiego i pedagogiki, publicystka, orędowniczka równouprawnienia kobiet i autorka prac do nich kierowanych - Anastazja Dzieduszycka (1842-1890). Dla powstania książki wykorzystane zostały źródła archiwalne zgromadzone w Archiwum Państwowym oraz Archiwum Archidiecezjalnym w Poznaniu. Spożytkowano też źródła drukowane (ustawy, przepisy oraz regulaminy) dotyczące funkcjonowania galicyjskich szkół ludowych i średnich oraz seminariów nauczycielskich. Główny źródłem wiedzy były natomiast publikacje A. Dzieduszyckiej dotyczące wychowania i kształcenia kobiet, a także problemów społeczno-oświatowych drugiej połowy XIX wieku, literatura dla dzieci i przekłady z języków obcych. Problemy poruszone w pracy przedstawione zostały na tle procesów emancypacji kobiet, zachodzących w drugiej połowie XIX wieku w Polsce. Na strukturę publikacji składają się, oprócz *Wstępu*, *Zakończenia*, *Bibliografii*, *Aneksu* i *Indeksu nazwisk*, cztery rozdziały. Pierwszy z nich pt. *Życie Anastazji z Jełowickich Dzieduszyckiej* ma na celu przybliżenie biografii bohaterki. Rozdział drugi pt. *Twórczość pisarska Anastazji Dzieduszyckiej* poświęcono analizie dorobku pisarskiego autorki. W trzecim rozdziale pracy pt. *Ideał kobiety w poglądach Anastazji Dzieduszyckiej* zaprezentowano wizerunek kobiety końca XIX wieku w twórczości A. Dzieduszyckiej. Natomiast w rozdziale czwartym pt. *Anastazji Dzieduszyckiej poglądy na kształcenie kobiet* omówiono jej poglądy na edukację

kobiet. Analiza jej piśmiennictwa pozwala na stwierdzenie, że stanowczo opowiadała się za dostosowaniem wychowania kobiet do zmieniającej się rzeczywistości społecznej, politycznej oraz kulturowej. Tym samym można ją zaliczyć do grona znanych propagatorek walki o prawa kobiet. Praca ta nie obejmuje całości myśli pedagogicznej tej autorki, dlatego niektóre aspekty jej poglądów omówione zostały w artykułach.

Do tematyki kształcenia kobiet i wychowania w rodzinie nawiązują m.in. takie artykuły jak: *Pochwała pracy. Anastazji Dzieduszyckiej pozytywistyczna koncepcja emancypacji kobiet*, w: *W stulecie śmierci Jana Władysława Dawida*, pod red. H. Markiewiczowej, Warszawa 2014, s. 158-166; *Kobieta w roli matki. Propozycje Anastazji z Jełowickich Dzieduszyckiej (1842-1890)*, „Wychowanie w rodzinie” T. 12 (2015), s. 243-254; *Powinności rodziców w wychowaniu dzieci. Rozważania Zofii Kowerskiej (1845-1929)*, w: *Dziecko w historii - w kręgu kultury chrześcijańskiej*, pod red. E. J. Kryńskiej, A. Suplickiej, U. Wróblewskiej, Białystok 2017, s. 312-323; *W służbie edukacji kobiet : działalność Felicji Boberskiej z Wasilewskich (1825-1889)*, „Studia Paedagogica Ignatiana” Vol. 19 no. 3 (2016), s. 123-142. Powyższe zagadnienia omówiono analizując poglądy autorek tego okresu. Był to szczególnie czas zabiegania przez kobiety o równouprawnienie w dostępie do edukacji. Wielokrotnie podejmowały też starania o wstęp na wyższe uczelnie, o wykonywanie profesji, funkcjonujących w dotychczasowej powszechnej świadomości jako zarezerwowane dla mężczyzn. Publikowały na łamach czasopism, nierzadko będąc ich redaktorkami. Były autorkami dzieł teoretycznych z dziedziny pedagogiki, podręczników do nauczania domowego i szkolnego, literatury dla dzieci i młodzieży, książek z dziedziny psychologii dziecka i higieny szkolnej. Angażowały się w działalność naukową towarzystw oświatowych, organizacji mających na celu poprawę jakości funkcjonowania kobiet, pogłębiały swoją wiedzę, a przede wszystkim żywo reagowały na aktualne wówczas problemy kobiet. Zabierały zatem głos w sprawie roli kobiety w rodzinie, w małżeństwie, w społeczeństwie. W swoich pismach starały się zawrzeć najważniejsze wskazówki by wykształcić i wychować dziewczęta głównie w duchu chrześcijańskim. Mówiły o wadze i znaczeniu rodziny, miłości ojczyzny, przywiązaniu do tradycji i wiary w Boga. Wypowiadając się także na tematy pedeutologiczne tworzyły listę cech niezbędnych do wykonywania zawodu nauczyciela. Dawały szereg cennych wskazówek (jak i czego uczyć, jakimi metodami się posługiwać, na co szczególnie zwracać uwagę). W swej refleksji wykazywały się też dobrą znajomością ówczesnych realiów społecznych, ekonomicznych i oświatowych, które miały duży wpływ na zawód nauczyciela i pracę szkoły.

Zagadnienia pedeutologii historycznej znalazły wyraz także w następujących

artykułach: *O powinnościach nauczycielek szkół ludowych. Poglądy Anastazji z Jełowickich Dzieduszyckiej (1842-1890)*, "Przegląd Historyczno-Oświatowy" nr 3-4 (2013), s. 111-124; *Pamięć o wybitnych nauczycielach akademickich i jej wpływ na kształtowanie poglądów pedeutologicznych*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Pedagogika” XXIX (2013), s. 51-65, (współautor D. Grabowska); *Nauczyciele. Szkice portretów uczonych i nauczycieli*, pod red. A. Królikowskiej, J. Falkowskiej, Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum, Kraków 2018, ss. 305.

W obszarze moich zainteresowań badawczych znajdują się również problemy biografistyki edukacyjnej, która służy rekonstrukcji zjawisk oświatowo-wychowawczych⁴. W obszar ten wpisuje się tekst poświęcony Euzebiuszowi Czerkawskiemu: *Euzebiusza Czerkawskiego działalność na rzecz oświaty galicyjskiej*, w: *Dziedzictwo Kresów. Nauka i edukacja*, pod red. I. Kozimali, A. Królikowskiej, B. Topij-Stempińskiej, Kraków 2013, s. 11-28. Zagadnieniom tym poświęcono też artykuł pt. *Waleria Marrené Morzkowska jako redaktorka czasopisma „Świt” (1886-1887)*, w: *Zachować dla przyszłości. Sprawy szkolnictwa, oświaty i opieki w przekazie prasowym XIX i początków XX wieku*, pod red. I. Michalskiej i G. Michalskiego, Łódź 2018, s. 235-243; *Nauczyciele edukacji narodowej – program twórców „Mojego Pisemka” (1902-1936)*, w: *Nauczyciele. Zasłużeni-niedocenieni-zapamiętani*, pod red. W. Szulakiewicza, Toruń 2018, s. 239-255.

Kolejnym kierunkiem moich badań są źródła w badaniach historyczno-pedagogicznych. Problematyka ta znalazła swoje odzwierciedlenie w następujących artykułach: *Dzienniki Urzędowe c. k. Rady Szkolnej Krajowej jako źródło do dziejów oświaty w Galicji*, w: *Badania historyczne w pedagogice : konteksty źródłowe*, pod red. W. Szulakiewicza, Toruń 2015, s. 77-109; *Twórczość pedagogiczna jako źródło do biografii Antoniny Machczyńskiej*, w: *Badania biograficzne w pedagogice. Studia źródłowe i bibliograficzne*, pod red. W. Szulakiewicza, Toruń 2015, s. 65-82. Ponadto zagadnienia czasopism jako źródła do dziejów oświaty i wychowania podjęto w następujących artykułach: *„Acta Universitatis Nicolai Copernici. Pedagogika” jako przykład działalności wydawnictwa uniwersyteckiego na rzecz nauk o wychowaniu*, w: *Oświatowe i edukacyjne aspekty działalności wydawniczej w XX i pierwszych latach XXI wieku*, pod red. I. Michalskiej i G. Michalskiego, Łódź 2016, s. 301-310.

Wybrane zagadnienia dziejów wychowania w Polsce zostały przedstawione w pracy pod moją redakcją pt. *Polskie dziedzictwo pedagogiczne. Rozważania o ideach i instytucjach*,

⁴ C. Majorek, *Rola badań biograficznych w rekonstrukcji dziejów oświaty i pedagogiki w Galicji*, w: *Galicja i jej dziedzictwo*, T. 9, *Biografie pedagogiczne*, pod red. C. Majora i J. Potoczno, Rzeszów 1997, s. 11-24.

Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń 2016, ss. 172. Recenzentką pracy była dr hab. Katarzyna Dormus, prof. UP. Celem tej publikacji było ukazanie różnych sposobów odczytania terminu, jakim jest dziedzictwo pedagogiczne. W tekstach składających się na to wydawnictwo odniesiono się do minionej myśli pedagogicznej i jej przedstawicieli (teoretyków i praktyków), propagowanych przez nich koncepcji oraz do dziedzictwa instytucji. Wspólnym mianownikiem, który łączy wszystkie zebrane artykuły, jest próba ocalenia od zapomnienia idei edukacyjnych oraz instytucji jako miejsc podtrzymywania tradycji i ochrony dziedzictwa kulturowego.

Kolejnym nurtem moich zainteresowań jest rozwój historii wychowania w Polsce traktowanej jako przedmiot badań i nauczania. Zagadnienie to zostało zaprezentowane na przykładzie rozwoju historii wychowania na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w następujących opracowaniach: *Historia wychowania na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika*, Wydawnictwo Fundacji Societas et Ius, Toruń 2018, ss. 154 (współautor D. Grabowska-Pieńkosz), recenzentką była dr hab. Iwonna Michalska, prof. UŁ.; *Myśl pedagogiczna w badaniach naukowych toruńskich historyków wychowania*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Pedagogika”, XXXIII (2017), s. 27-46, (współautor D. Grabowska); *Historia wychowania w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w latach 2000-2015. Instytucjonalizacja - badanie- nauczanie*, w: *Historia wychowania na przełomie XX i XXI wieku*, pod red. T. Gumuły, Kielce 2017, s. 51-66. Celem zarówno monografii, jak i artykułów jest przede wszystkim prezentacja długoletniej tradycji badań naukowych prowadzonych przez historyków oświaty i wychowania na UMK w Toruniu. To także próba ukazania przedstawicieli historii wychowania, którzy w znaczący sposób przyczynili się do rozwoju i usystematyzowania badań nad historią oświaty i wychowania. Publikacje obejmują czasy od momentu powstania Katedry Pedagogiki w 1945 roku, aż po usamodzielnienie się toruńskiej historii wychowania, a więc powołanie Katedry Historii Myśli Pedagogicznej. Zadanie jakie postawiono przed książką pt. *Historia wychowania na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika* polegało przede wszystkim na udokumentowaniu przeobrażeń instytucjonalnych i prezentacji profilu badań w zakresie historii wychowania. Ponadto ukazane zostały źródła do dziejów toruńskiej akademickiej historii wychowania. Dla przygotowania publikacji wykorzystane zostały przede wszystkim źródła archiwalne zgromadzone w Archiwum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Znalazły się wśród nich zarówno akta doktorskie i habilitacyjne toruńskich badaczy, plany i sprawozdania z działalności naukowo-badawczej, jak i dokumentacja związana z organizacją badań naukowych czy współpracy naukowej z zagranicą. Wielu informacji dostarczyły dokumenty znajdujące się w Katedrze Historii Myśli

Pedagogicznej (wśród nich zwłaszcza Kronika, protokoły z zebrań pracowników, plany badań, sprawozdania z prowadzonych badań). Ważnym źródłem informacji były także wywiady oraz wspomnienia nie tylko historyków wychowania, ale także reprezentantów innych dyscyplin, ludzi nauki związanych z toruńską pedagogiką.

Swoje teksty publikuję w pracach zbiorowych oraz periodykach naukowych z listy B i C takich jak: „Przegląd Historyczno-Oświatowy”, „Biuletyn Historii Wychowania”, „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Pedagogika”, „Studia Paedagogica Ignatiana”, „Paedagogia Christiana”, „Wychowanie w Rodzinie”.

Moje prace były cytowane w polsko- i angielskojęzycznych tekstach naukowych. Liczba cytowań : 8. Mój indeks Hirscha wynosi 2.

6. Udział w projektach badawczych

Od 2018 roku biorę udział w pracach zespołu (jako wykonawca), który otrzymał grant w konkursie pt. *Szlakami Polski Niepodległej*. Kierownikiem zespołu badawczego jest dr hab. Aneta Bołdyrew z Uniwersytetu Łódzkiego. W ramach zgłoszonego do konkursu tematu pt. *Edukacja, oświata i wychowanie w kształtowaniu polskiej nowoczesności i niepodległości w latach 1905-1918* zespół pracuje nad następującymi zagadnieniami: 1. Edukacja, oświata, opieka i wychowanie w procesie modernizacji społecznej w Królestwie Polskim i na Kresach w zaborze rosyjskim. 2. Rola młodzieży w życiu społecznym w Królestwie Polskim i na Kresach w latach 1905-1918. 3. Edukacja i wychowanie dzieci i młodzieży w czasopiśmiennictwie społeczno-kulturalnym Królestwa Polskiego w latach 1905-1918. Bibliografia adnotowana; 4. Działaczki i działacze oświatowi w Królestwie Polskim u progu niepodległości. Planowane jest przygotowanie Wyboru publicystyki społecznej z lat 1905-1918 i Słownika biograficznego.

Ponadto otrzymałam indywidualne granty na UMK w latach 2008-2018. Realizowałam następujące tematy badawcze: *Koncepcje wychowania narodowego w Galicji w latach 1860-1918. Twórcy – idee – popularyzacja; Myśl pedagogiczna Anastazji z Jełowickich Dzieduszyckiej (1842-1890); Rozwój polskiej myśli pedagogicznej drugiej połowy XIX i początków XX wieku. Twórcy i idee; Recepcja niemieckiej myśli pedagogicznej w twórczości polskich autorów XIX wieku* (Grant naukowy JM Rektora UMK na prowadzenie kwerend naukowych przy Polskiej Misji Historycznej w Würzburgu); *Kobiety w pedagogice. Projekty edukacyjne drugiej połowy XIX i początków XX wieku; Nauczyciel – wychowawca w*

myśli pedagogicznej drugiej połowy XIX i początków XX wieku; Idee wychowania religijno-moralnego w polskiej myśli pedagogicznej drugiej połowy XIX i początków XX wieku.

Byłam członkiem zespołu, który przygotował wniosek nt. *Myśl pedeutologiczna w zaborze austriackim. Twórcy – idee – kontynuacje*, w konkursie o grant w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (moduł *Badacz* 1.1, 2013 rok). Wnioskowałam również w konkursie na realizację projektów w Narodowym Programie Rozwoju Humanistyki z projektem pt. *Wkład nauczycieli galicyjskich w rozwój polskiej myśli pedagogicznej XIX i początkach XX wieku* (moduł *Tradycja* 1.b, 2015 rok). Uczestniczyłam także w pracach zespołu nad wnioskiem w konkursie Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki nt. *Edukacja instytucjonalna w Rzeczypospolitej od XVI do XVIII wieku. Rekonstrukcja sieci szkół średnich i wyższych* (2016 rok). W wyniku postępowania konkursowego projekty ostatecznie nie otrzymały dofinansowania.

7. Udział w konferencjach naukowych

Uczestniczę w konferencjach naukowych, podczas których prezentuję rezultaty swoich naukowych poszukiwań. Od czasu uzyskania stopnia naukowego doktora brałam udział w 17 krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych; uczestniczyłam m.in. w konferencjach organizowanych przez uniwersytety i instytucje naukowe w Warszawie, Krakowie, Toruniu, Szczecinie, Olsztynie, Przemyślu, Gdańsku, Łodzi, Białymstoku. Wartym szczególnego podkreślenia jest udział w dwóch Powszechnych Zjazdach Historyków Polskich (16-19.09.2009, Olsztyn i 17-21.09.2014, Szczecin), w dwóch Ogólnopolskich Zjazdach Pedagogicznych (22-23.10.2010, Toruń i 19-21.09.2013, Gdańsk), oraz w dwóch Kongresach Religioznawczych (12-15.09.2011, Toruń i 14-16.09.2011, Toruń). Wykaz konferencji i wygłaszanych przeze mnie referatów znajduje się w załączniku nr 2.

Współprzewodniczyłam obradom w sekcji I na Sympozjum Historii Edukacji nt. *Polskie reformy oświatowe w nurcie europejskich przemian społecznych, politycznych i kulturowych*, które odbywały się w ramach XIX Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich (17-21.09.2014, Szczecin). Byłam także współprzewodniczącą jednej z sekcji podczas konferencji naukowej nt. *Działalności Oficyn Wydawniczych na rzecz edukacji, szkolnictwa i oświaty w XIX i XX wieku*, która odbywała się na Wydziale Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego (15-16.10.2014, Łódź). Podobnie podczas konferencji pt. *Biografie pedagogiczne-konteksty źródłowe*, zorganizowanej przez Katedrę Historii Myśli Pedagogicznej WNP UMK w Toruniu (11.05.2015, Toruń). Współprowadziłam obrady sekcji

I podczas konferencji naukowej *Pamięć w pedagogice*, zorganizowanej przez Katedrę Teorii Wychowania i Katedrę Historii Myśli Pedagogicznej WNP UMK w Toruniu (1-2.03.2016, Toruń).

8. Udział w komitetach organizacyjnych konferencji i seminariów naukowych

Wchodziłam w skład 10 komitetów organizacyjnych zjazdów, kongresów, konferencji i sympozjów naukowych i 1 konferencji, która odbędzie się we wrześniu 2018 r. Należałam do komitetów organizacyjnych: Sekcji Historii Edukacji nt. *Największych wyzwań edukacyjnych od średniowiecza do współczesności* na XVIII Powszechnym Zjeździe Historyków Polskich (16-19.09.2009, Olsztyn), VII Ogólnopolskiego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego pod hasłem *Po życie sięgać nowe... Teoria a praktyka edukacyjna* (22-23.09.2010, Toruń), Sekcji IV nt. *Postmodernizm i tradycja?* (22-23.09.2010, Toruń), Sympozjum Historii Edukacji nt. *Polskie reformy oświatowe w nurcie europejskich przemian politycznych, społecznych i kulturowych*, na XIX Powszechnym Zjeździe Historyków Polskich (17-21.09.2014 Szczecin), Sympozjum naukowego nt. *Badania historyczne w pedagogice. Konteksty źródłowe* (8.12.2014, Toruń); Konferencji naukowej nt. *Biografie pedagogiczne – konteksty źródłowe* (11.05.2015, Toruń), Konferencji naukowej nt. *Pamięć w pedagogice* (1-3.03.2016, Toruń), Sympozjum naukowego nt. *Polska myśl pedagogiczna II połowy XX wieku i początków XXI wieku. Stan badań - kierunki poszukiwań - projekty badawcze* (6.12.2016, Toruń), Konferencji naukowej nt. *Nauczyciele. Zasiżeni - niedocenieni – zapamiętani* (20.09.2017, Kraków), V Międzynarodowego Kongresu Religioznawczego nt. *Religie w dialogu kultur* (14-16.09.2017, Toruń). Szczegółowy wykaz udziału w komitetach organizacyjnych znajduje się w załączniku nr 3.

9. Udział w komitetach i radach redakcyjnych czasopism i serii naukowych

Należę do redakcji czasopisma „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Pedagogika”, które ukazuje się nakładem Wydawnictwa Naukowego UMK. Jestem sekretarzem pisma od 2013 roku. W okresie pełnienia przeze mnie tej funkcji ukazało się 7 zeszytów periodyku. Jestem również sekretarzem serii „Pedagogika Toruńska”. Od 2014 roku, od momentu rozpoczęcia mojej pracy jako sekretarza, ukazało się 9 tomów w tej serii.

10. Działalność w towarzystwach naukowych

Działam również w środowisku historyków wychowania. Od 2011 roku jestem członkiem Zespołu Historii Wychowania przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN, a także sekretarzem zespołu i administratorem jego witryny internetowej (<http://www.home.umk.pl/~khmpwnp/>). Również od 2013 roku jestem członkiem Towarzystwa Historii Edukacji. Zostałam wybrana członkiem Komisji Rewizyjnej THE na kadencję 2016-2020. Od 2015 roku, kiedy to zostało powołane Toruńskie Koło Towarzystwa Historii Edukacji, pełnię funkcję jego przewodniczącej.

11. Działalność dydaktyczna i w zakresie popularyzacji nauki

Kierunki mojej działalności dydaktycznej wiążą się ściśle z tematyką prowadzonych przeze mnie badań naukowych. Pracując jako wykładowca w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej we Włocławku prowadziłam wykłady, ćwiczenia i konwersatoria dla studentów na kierunku Pedagogika z przedmiotu *Historia myśli pedagogicznej*. Natomiast w okresie mojego zatrudnienia w Katedrze Podstaw Pedagogiki i Historii Wychowania, a następnie w Katedrze Historii Myśli Pedagogicznej na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu prowadziłam zajęcia dla studentów Pedagogiki, Pedagogiki specjalnej oraz Pedagogiki medialnej. Opracowałam programy i prowadziłam wykłady, ćwiczenia, konwersatoria z przedmiotów: *Historia wychowania*, *Twórcy polskiej myśli pedagogicznej*, *Pedeutologia*. Prowadziłam również seminarium dyplomowe, którego tematyka dotyczyły głównie: historii myśli pedagogicznej, dziejów instytucji oświatowych i biografistyki edukacyjnej. W sumie wypromowałam 50 prac licencjackich z zakresu pedagogiki. Byłam również recenzentem 72 prac dyplomowych pisanych pod kierunkiem toruńskich historyków wychowania. Prowadziłam także cykl wykładów monograficznych i fakultatywnych nt. *Dziecka w dawnej Polsce*. Podejmowałam działania na rzecz popularyzacji nauki. Jestem autorką wykładu dla *Włocławskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku* nt. *Dziecko w dawnej Polsce*, który był przeze mnie prezentowany w 2012 roku. W roku 2014 wzięłam udział w XIV Toruńskim Festiwalu Nauki i Sztuki współtworząc dwie imprezy festiwalowe: *Bajkowe oblicza współczesnego Torunia, czyli w kręgu legend grodu Kopernika* oraz *O zatracaniu godności niewieściej, czyli śladami emancypacji kobiet polskich*. Od 2017 roku współorganizuję spotkania z cyklu *Dzieje pedagogiki toruńskiej* na Wydziale Nauk Pedagogicznych UMK w Toruniu, których celem jest prezentacja serii naukowych, czasopism

i publikacji, pracowników naukowych WNP UMK. Inną formą popularyzacji badań naukowych był audiobook, który ukazał się z okazji jubileuszu 70-lecia Zespołu Szkół Przemysłu Spożywczego i 25-lecia VIII Liceum Ogólnokształcącego w Toruniu. Podstawą do zrealizowania tego projektu była praca dyplomowa, która powstała w Katedrze Historii Myśli Pedagogicznej pod moim kierunkiem. Szczegółowe informacje na temat działalności dydaktycznej w załączniku nr 6.

12. Opieka naukowa w charakterze promotora pomocniczego

Zostałam powołana jako promotor pomocniczy w przewodzie doktorskim mgr Małgorzaty Kucharskiej, która przygotowuje rozprawę doktorską pt. *Program edukacyjny „Płomyka” w latach 1917-1939 w Dolnośląskiej Szkole Wyższej.*

13. Staże naukowe i wyjazdy studyjne

W latach 2014-2017 odbywałam staże naukowe i wyjazdy studyjne. W 2014 roku otrzymałam Grant Rektora UMK na dwutygodniowy pobyt (19.10-1.11.2014) przy Polskiej Misji Historycznej na Uniwersytecie Juliusza Maksymiliana w Würzburgu. Wyjazd ten był związany z realizacją projektu badawczego pt. *Recepcja niemieckiej myśli pedagogicznej w twórczości polskich autorów XIX wieku.* Jego celem było przedstawienie zakresu recepcji niemieckiej myśli pedagogicznej w pracach polskich pedagogów XIX wieku. Podczas pobytu w Würzburgu prowadziłam przede wszystkim kwerendy biblioteczne, które objęły zbiory Biblioteki Wydziału Filozoficznego (Bibliotheken -Teilbibliothek Kultur-, Geschichts- und Geowissenschaften) oraz Głównej Biblioteki Uniwersyteckiej (Zentralbibliothek am Hubland). Wzięłam też udział w międzynarodowej konferencji naukowej (Circular Siebold Collections Conference Würzburg -"Siebold-Symposium October 2014") organizowanej przez Niemiecko-Japońskie Forum Würzburg oraz Towarzystwo im. Philipp Franz von Siebolds, która odbyła się w dniach 22-24 października 2014 roku.

Odbyłam również staż naukowy (15.09.2015-15.10.2015) w Zakładzie Historii Edukacji, w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego. Dzięki pobytowi we Wrocławiu miałam możliwość odbycia kwerendy w Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich, gdzie znajdują się źródła rękopiśmienne dotyczące działalności polskich autorek prac pedagogicznych. W związku ze stażem uczestniczyłam w zebraniach naukowych pracowników Zakładu Historii Edukacji oraz odbywałam indywidualne konsultacje z prof. dr hab. Stefanią Walasek (opiekunem naukowym stażu) dotyczące podjętego przeze mnie tematu badań.

Kolejnym ważnym doświadczeniem był staż naukowy (20.06.2016-20.07.2016) w Uniwersytecie Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. W czasie stażu miałam możliwość odbycia kwerendy w Bibliotece Jagiellońskiej, Archiwum Państwowym w Krakowie, a także w Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Korzystałam z możliwości konsultacji dotyczących gromadzenia przeze mnie materiałów do badań z opiekunem naukowym stażu dr hab. Katarzyną Dormus, prof. UP.

Ponadto odbyłam wyjazd studyjny do Wilna w dniach 24.09.2017-01.10.2017, który przyczynił się do zakończenia studiów nad literaturą, dotyczącą problematyki wychowania religijno-moralnego w ujęciu reprezentantek polskiej myśli pedagogicznej drugiej połowy XIX i początków XX wieku. Jednym z ważnych źródeł wykorzystanych w realizacji tematu były dokumenty archiwalne. Dzięki temu pobytowi możliwe było sięgnięcie do źródeł rękopiśmiennych zgromadzonych w Litewskim Archiwum Historycznym, Litewskim Archiwum Państwowym, Państwowej Bibliotece im. Eustachego i Emilii Wróblewskich, Litewskiej Narodowej Bibliotece im. Marcina Mażwida, a także Bibliotece Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie.

14. Opieka naukowa nad studentami

W roku akademickim 2011/2011 byłam opiekunem praktyk pedagogicznych dla studentów kierunku Pedagogika w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej we Włocławku w ramach programu *Dobra praktyka najlepszym nauczycielem*. W tym samym roku pełniłam funkcję opiekuna I roku studentów na kierunku Pedagogika w PWSZ we Włocławku. Również na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika została mi powierzona rola opiekuna praktyk pedagogicznych. W latach 2012-2014 objęłam opiekę nad studentami Wydziału Filologicznego UMK.

15. Recenzowanie publikacji w czasopismach naukowych

Jestem autorką trzech recenzji artykułów w Numerze Specjalnym „Roczników Pedagogicznych” vol. 9 (2017) poświęconych myśli pedagogicznej bł. Edmunda Bojanowskiego: *Koncepcja ochrony bł. Edmunda Bojanowskiego; Wychowanie patriotyczne w koncepcji Edmunda Bojanowskiego i możliwość jego zastosowania we współczesnej szkole; Zabawa dziecka w wieku przedszkolnym w koncepcji pedagogicznej bł. Edmunda Bojanowskiego.*

16. Działalność organizacyjna na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika

Biorę aktywny udział w działalności organizacyjnej Katedry Historii Myśli Pedagogicznej oraz Wydziału Nauk Pedagogicznych UMK w Toruniu. Przejawem tej działalności jest członkostwo w Radzie Wydziału Nauk Pedagogicznych (w kadencji 2016-2020), Komisji ds. kształcenia (2013-2016), Wydziałowej Komisji Wydawniczej (w kadencji 2017-2020 pełnię funkcję sekretarza).

17. Nagrody i wyróżnienia

Za osiągnięcia naukowe byłam kilkakrotnie nagradzana. Otrzymałam wyróżnienie za pracę doktorską w Ogólnopolskim Konkursie Prac Magisterskich i Doktorskich z Historii Edukacji, Nagrodę im. Profesora Czesława Majora w edycji 2010-2012. Za wyróżniającą się rozprawę doktorską pt. *Wychowanie narodowe w Galicji w okresie autonomii (1860-1918)* otrzymałam również nagrodę na Wydziale Nauk Pedagogicznych UMK w Toruniu. Byłam dwukrotnie nagradzana przez JM Rektora UMK. W 2015 roku otrzymałam nagrodę indywidualną III stopnia JM Rektora UMK za osiągnięcia w dziedzinie naukowo-badawczej i organizacyjnej. W 2017 roku zostałam natomiast indywidualnie wyróżniona, także za osiągnięcia w dziedzinie naukowo-badawczej i organizacyjnej.

Jeanne Falkowska